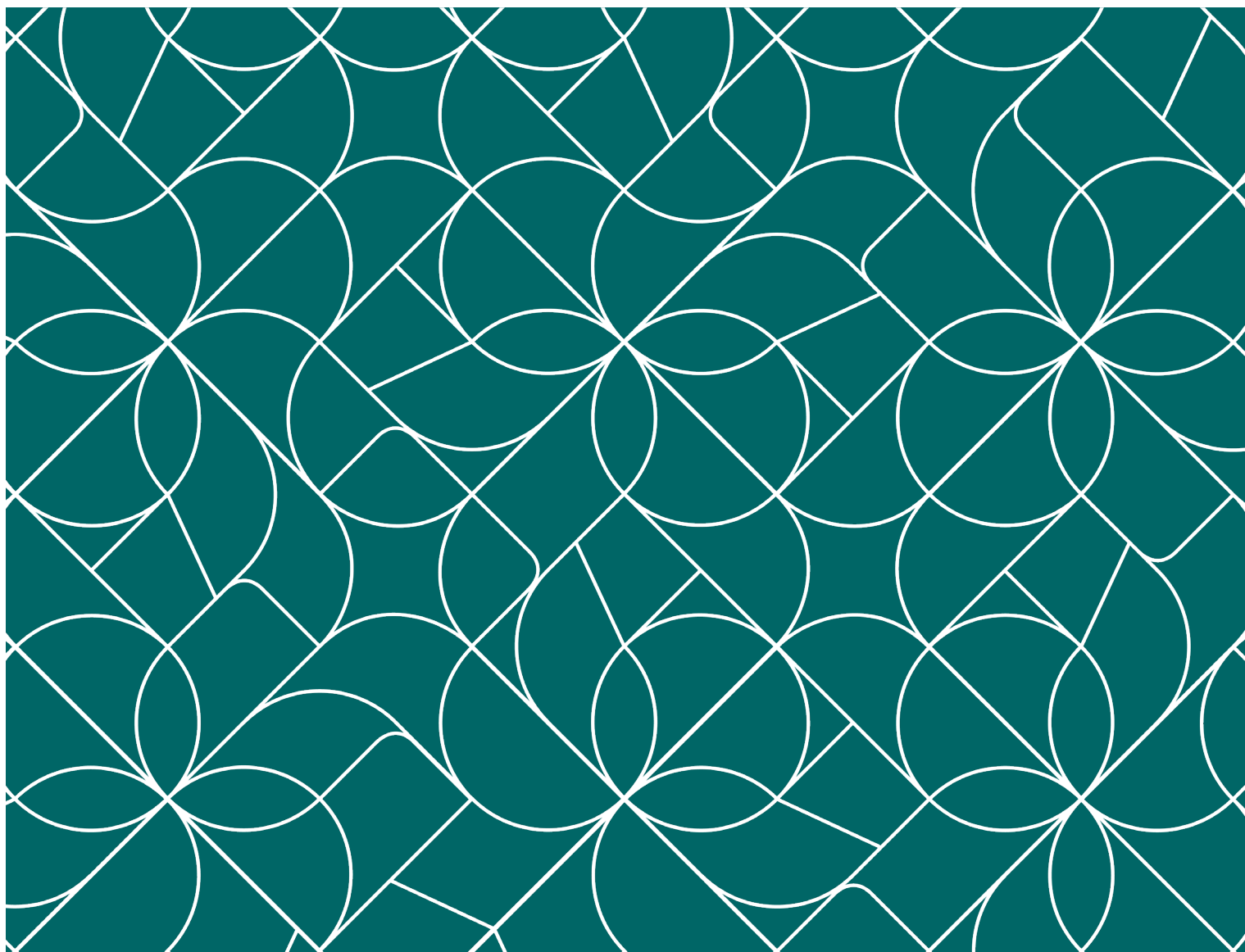

Förstärkt tillsyn mot välfärdsbrottslighet inom hälso- och sjukvården och tandvården

Delredovisning II (S2024/00037)

Citera gärna ur IVO:s publikationer, men ange alltid källa. Kom ihåg att bilder, fotografier och illustrationer är skyddade av upphovsrätten, och du måste ha upphovsmannens tillstånd för att använda dem.

Rapporten finns publicerad på www.ivo.se

Artikelnr • IVO 2026-04

Utgiven • Januari 2026, www.ivo.se

Sammanfattning

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har i uppdrag från regeringen att under 2024–2026 stärka och utveckla arbetet med att förebygga och motverka välfärdsbrottslighet samt förekomsten av oseriösa eller kriminella aktörer inom hälso- och sjukvården och tandvården. I denna delredovisning beskriver IVO myndighetens fortsatta arbete inom området samt resultatet av arbetet.

Sedan 2024 har IVO intensifierat arbetet mot oseriösa och kriminella aktörer inom myndighetens ansvarsområden. Flera regeringsuppdrag och ett förtydligat brottsförebyggande uppdrag bildar utgångspunkt för arbetet som alltmer genomsyrar myndighetens tillståndsprövning och tillsyn.

Den förstärkta tillsynen som inleddes 2024 mot verksamheter där oseriösa eller kriminella aktörer riskerar att förekomma ger fortsatt effekt. Tillsynen har visat på så allvarliga brister i verksamheterna att IVO har förbjudit 16 verksamheter under 2024 och 2025. Gemensamt för dessa verksamheter är att de har drivits utan att ansvariga har haft förmåga eller avsikt att bedriva verksamhet inom hälso- och sjukvård eller tandvård enligt gällande krav. Det har gjort att patienter i verksamheterna riskerat att få allvarliga vårdskador eller inte få sina behov av vård tillgodosedda.

IVO:s tillsyn mot hälso- och sjukvårdspersonal upptäcker och hindrar fortsatt yrkesutövare som är oskickliga och olämpliga. I flera fall har individerna använt sitt yrke till att själva begå brott eller möjliggöra för andra att göra det. Hittills under uppdragsperioden har IVO lämnat in över 400 yrkanden till Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd (HSAN) om att individer ska begränsas i sin yrkesutövning, till exempel genom att deras legitimation återkallas. Under samma period har IVO också anmält över 200 individer till åtal efter att det framkommit misstankar i tillsynen om att de har begått brott i sin yrkesutövning.

Samtidigt har IVO ytterligare stärkt förmågan att upptäcka och hindra oseriösa och kriminella aktörer. Den nya tillståndsplikten inom tandvården ger IVO viktiga förutsättningar för att hindra aktörer som saknar förmåga eller vilja att bedriva god vård. Myndighetens tillsynsmetoder utvecklas kontinuerligt för att möta förändrade tillvägagångssätt bland de aktörer som försöker försvåra granskning eller som bedriver verksamhet med andra syften än att ge patienter den vård som de har behov av och rätt till. Myndighetens förmåga stärks även genom utökad och fördjupad myndighetssamverkan, anpassningar i organisationen och ett växande antal medarbetare med utökad kompetens. Samtidigt har IVO stärkt det interna säkerhetsarbetet, bland annat för att myndighetens uppdrag ska kunna genomföras under säkra och trygga förhållanden för medarbetarna.

Innehåll

Sammanfattning	3
Inledning	5
IVO:s uppdrag och rättsliga förutsättningar	6
Tillsyn av hälso- och sjukvårdspersonal	7
Större fokus på att förebygga och förhindra välfärdsbrottslighet	8
Samverkan förstärker effekten av arbetet	8
Bättre förutsättningar men fortsatta hinder för att agera	10
Förstärkt tillsyn mot oseriösa och kriminella inom hälso- och sjukvården	12
IVO förbjuder patientfarliga verksamheter	13
Domstolarnas prövning stärker IVO:s arbete	14
Tillsynen mot hälso- och sjukvårdspersonal hindrar olämpliga individer	15
IVO utvecklar tillsynen mot personal inom hälso- och sjukvården	16
Fortsatt arbete under uppdragsperioden	17
Referenser	18
Bilaga 1	21

Inledning

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) lämnar här en andra delredovisning i regeringsuppdraget om att förstärka tillsynen mot välfärdsbrottslighet inom hälso- och sjukvården och tandvården (S2024/00037) som gavs till IVO i januari 2024. IVO ska under 2024–2026 stärka och utveckla arbetet med att förebygga och motverka välfärdsbrottslighet och förekomsten av oseriösa aktörer inom områdena. I uppdraget ingår också att identifiera behov av utvecklad myndighetssamverkan och att föreslå insatser och stöd på nationell nivå för att påskynda arbetet mot välfärdsbrottslighet. I den här andra redovisningen beskriver IVO hur arbetet fortlöper samt redovisar resultat av tillsynen hittills. Uppdraget ska slutredovisas i januari 2027.

IVO:s uppdrag och rättsliga förutsättningar

IVO ansvarar sedan den 1 januari 2026 för tillståndsprövningen av privata vårdgivare som utför tandvård. IVO ansvarar också för tillståndsprövningen inom ett fåtal ytterligare tillståndspliktiga områden inom hälso- och sjukvården.¹

I tillståndsprövningen av privata vårdgivare inom tandvården ska IVO bevilja tillstånd under förutsättning att ägare och ledning har insikt, lämplighet och ekonomiska förutsättningar att bedriva verksamhet. Vårdgivaren ska också ha förutsättningar att säkerställa att vården kan bedrivas så att kravet på god vård i hälso- och sjukvårdslagen² respektive tandvårdslagen upprätthålls.³

Tillståndsplikten för övriga verksamheter inom hälso- och sjukvården saknar motsvarande krav på ägare och ledning. Vid tillståndsprövningen utreder IVO därför enbart att verksamheten som ska bedrivas har förutsättningar att uppfylla de kvalitets- och säkerhetskrav som gäller.

IVO ansvarar vidare för tillsynen över hälso- och sjukvården⁴ och dess personal.⁵ Med hälso- och sjukvård avses bland annat verksamhet som lyder under hälso- och sjukvårdslagen, tandvårdslagen samt lagen om estetiska kirurgiska ingrepp och estetiska injektionsbehandlingar⁶.

IVO:s tillståndsprövning och tillsyn ska förebygga och motverka brister i kvalitet så att befolkningen får vård som är säker och bedrivs i enlighet med lagar och andra föreskrifter. Sedan den 1 mars 2025 regleras IVO:s brottsförebyggande uppdrag i myndighetens instruktion.⁷

IVO:s uppdrag inom hälso- och sjukvården omfattar över 18 000 vårdgivare och drygt 42 000 verksamheter.⁸ Uppdraget omfattar också all personal inom hälso-

¹ Till exempel blod- eller vävnadsinrättningar samt viss verksamhet som ska utföra abort, sprututbyte eller omskärelse. Se exempelvis 5 § andra stycket abortlagen (1974:595), 2 § lagen (2006:323) om utbyte av sprutor och kanyler, 9 § lagen (2008:286) om kvalitets- och säkerhetsnormer vid hantering av mänskliga vävnader och celler samt 6 § lagen (2006:496) om blodsäkerhet.

² Hälso- och sjukvårdslag (2017:30), HSL samt Tandvårdslag (1985:125), TvL.

³ 2 kap. 5 § patientsäkerhetslagen (2010:659), PSL.

⁴ Av 1 kap § 2 PSL framgår att det med hälso- och sjukvård avses verksamhet som omfattas av hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), tandvårdslagen (1985:125), lagen (2001:499) om omskärelse av pojkar, lagen (2018:744) om försäkringsmedicinska utredningar, lagen (2019:1297) om koordineringsinsatser för sjukskrivna patienter, lagen (2021:363) om estetiska kirurgiska ingrepp och estetiska injektionsbehandlingar samt verksamhet inom detaljhandel med läkemedel enligt lagen (2009:366) om handel med läkemedel.

⁵ 7 kap. 1 § PSL.

⁶ Lag (2021:363) om estetiska kirurgiska ingrepp och estetiska injektionsbehandlingar, LEKEI.

⁷ 2 a § förordningen (2013:176) om instruktion för Inspektionen för vård och omsorg.

⁸ Uppgifterna är baserade på antal anmälda vårdgivare och verksamheter till Vårdgivarregistret per 2026-01-16.

och sjukvården varav 292 000 yrkesutövare⁹ inom 22 legitimationsyrken¹⁰. Den nya tillståndsplikten inom privat tandvård väntas leda till att IVO kommer pröva över 2 800 vårdgivare de kommande åren när de ansöker om tillstånd.¹¹

Tillsynsansvaret ger IVO rätt att beträda lokaler eller andra utrymmen som verksamheten använder, dock inte bostäder. Tillsynen kan genomföras med förannmälda eller oanmälda inspektioner på plats eller genom att begära in dokumentation. Den som granskas är skyldig att ge IVO den hjälp som behövs vid inspektion. IVO har rätt att ta del av handlingar eller annat material som rör verksamheten.¹² I vissa fall har IVO rätt att få hjälp av Polismyndigheten för att kunna genomföra en inspektion.¹³

Om IVO finner att en vårdgivare inte fullgör sina skyldigheter och bedömer att det medför fara för patientsäkerheten eller säkerheten för andra ska myndigheten förelägga vårdgivaren att fullgöra sina skyldigheter.¹⁴ IVO kan också förelägga hälso- och sjukvårdspersonal samt den som bedriver verksamhet att lämna in handlingar eller annat material till myndigheten. IVO har befogenhet att förbjuda en verksamhet eller del av en verksamhet om myndigheten bedömer att det är påtaglig fara för patienters liv, hälsa eller personliga säkerhet i övrigt.¹⁵

Tillsyn av hälso- och sjukvårdspersonal

IVO granskar hälso- och sjukvårdspersonal vars yrkesutövning kan ifrågasättas utifrån patientsäkerhet eller förtroende. En granskning kan inledas utifrån signaler om oskicklighet, olämplighet, brottslighet, sjukdom eller missbruk av alkohol, narkotika eller andra droger.

Om IVO får kännedom om att hälso- och sjukvårdspersonal brister i sina skyldigheter ska myndigheten vidta åtgärder för att skyldigheterna ska fullgöras.¹⁶ IVO ska anmäla personal till HSN när myndigheten anser att det finns skäl för prövotid, återkallelse av legitimation, återkallelse av annan behörighet eller begränsningar i förskrivningsrätten.¹⁷ HSN är den beslutande instansen som avgör frågor om återkallelser och begränsningar.

⁹ Socialstyrelsen (2025). Statistik om legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal 2024 samt arbetsmarknadsstatus 2023. Stockholm: Socialstyrelsen.

¹⁰ Av 4 kap. 1 § PSL framgår vilka av de totalt 22 yrken inom vården som kräver legitimation.

¹¹ IVO (2025g). Uppdrag att förbereda införandet av tillståndsplikt för den privata tandvården. IVO 2025-20.

¹² 7 kap 20-21 §§ PSL.

¹³ 7 kap 22 § PSL.

¹⁴ 7 kap. 24 § PSL. Förelägga innebär att verksamhet åläggs med krav att vidta specifika åtgärder inom en viss tid för att åtgärda fara för patientsäkerheten.

¹⁵ 7 kap. 27-28 §§ PSL.

¹⁶ 7 kap. 29 § PSL.

¹⁷ 7 kap 30 § PSL.

Om hälso- och sjukvårdspersonal är skäligen misstänkt för att i sin yrkesutövning ha begått ett brott som kan ge fängelse ska IVO anmäla personen till åtal. Anmälningsskyldigheten avser både legitimerad och icke legitimerad personal.¹⁸

Större fokus på att förebygga och förhindra välfärdsbrottslighet

IVO har sedan 2024 intensifierat arbetet mot oseriösa och kriminella aktörer inom myndighetens ansvarsområden. Det arbete som inleddes genom särskilda satsningar integreras i allt högre utsträckning i all tillståndsprövning och tillsyn.

Flera regeringsuppdrag och ett förtydligat brottsförebyggande uppdrag bildar utgångspunkt för arbetet.¹⁹ IVO prioriterar tillsynsinsatser inom området och utvecklar tillsynsmetoder. Myndighetens förmåga stärks genom anpassningar i organisationen och ett ökat antal medarbetare med relevant kompetens för området. Samtidigt stärker IVO det interna säkerhetsarbetet för att uppdraget ska kunna genomföras under säkra och trygga förhållanden samt för att motverka att aktörer infiltrerar verksamheten för att ta del av information eller påverka myndighetens arbete och beslut.²⁰

Samverkan förstärker effekten av arbetet

Det myndighetsgemensamma arbetet är nödvändigt för att framgångsrikt motverka välfärdsbrottslighet. Under 2025 har IVO fortsatt fördjupa och utveckla samverkan med prioriterade myndigheter.

IVO är en av 13 nätverksmyndigheter i den myndighetsgemensamma satsningen mot organiserad brottslighet.²¹ Sedan 2025 deltar IVO även i samtliga sju regionala

¹⁸ 7 kap. 29 § första och andra stycket PSL.

¹⁹ IVO har sedan 2024 fått flera regeringsuppdrag med direkt bäring på arbetet mot oseriösa och kriminella aktörer. Utöver aktuellt regeringsuppdrag: Regeringen (Socialdepartementet). Uppdrag om förstärkt tillsyn mot välfärdsbrottsligheten inom omsorgen (S2024/00041). Stockholm: Regeringskansliet 2024-01-11; Regeringen (Socialdepartementet). Uppdrag att stärka tillsynen av stödboende och hem för vård eller boende som tar emot barn och unga (S2024/01643). Stockholm: Regeringskansliet 2024-09-19; Regeringen (Justitiedepartementet). Uppdrag att bidra till att utveckla det brottsförebyggande arbetet (Ju2024/02612). Stockholm: Regeringskansliet 2024-12-12; Regeringen (Socialdepartementet). Uppdrag att kraftsamla mot organiserad brottslighet inom välfärden (S2025/01085). Stockholm: Regeringskansliet 2025-05-28. IVO:s regleringsbrev för 2026 innehåller därtill flera uppdrag på området, se Regeringen (Socialdepartementet). Regleringsbrev för budgetåret 2026 avseende Inspektionen för vård och omsorg. Stockholm: Regeringskansliet 2025-12-18.

²⁰ Se IVO (2025c). Förstärkt säkerhetsarbete inom myndigheten, slutredovisning av regeringsuppdrag. IVO 2025-14.

²¹ För mer information om satsningen: Polismyndigheten (u.å.). Myndighetsgemensam satsning mot organiserad brottslighet. <https://polisen.se/om-polisen/polisens-arbete/organiserad-brottslighet/myndighetsgemensam-satsning-mot-organiserad-brottslighet/> [hämtad 2025-12-15]

underrättelsecentrum (RUC) i landet. IVO deltar även fortsatt i MUR-samarbetet²² och i den samverkan som Polismyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och IVO inledde i december 2024 kring HVB och stödboenden. Samverkan har möjliggjorts genom lagen (2016:774) om uppgiftsskyldighet vid samverkan mot viss organiserad brottslighet (LUS).²³ Med anledning av att IVO som en av flera myndigheter fått ett regeringsuppdrag att kraftsamla mot den organiserade brottsligheten stärks samverkan ytterligare inom området.²⁴

Informations- och kunskapsutbyte mellan myndigheter och andra aktörer utgör underlag i IVO:s bedömningar och beslut i enskilda ärenden, men bidrar framför allt till myndighetens riskanalyser.

IVO har i samverkan med Läke-medelsverket, Ekobrottsmyndigheten, Polismyndigheten, Försäkringskassan, Skatteverket och Arbetsmiljöverket genomfört gemensamma tillsynsinsatser mot hälso- och sjukvårdsverksamheter. Dessa har resulterat i att IVO har kunnat fatta beslut om ingripande åtgärder mot enskilda verksamhetsutövare. När IVO:s möjlighet att agera har varit begränsad har effekten av samverkan i stället varit att andra myndigheter har kunnat ingripa. Myndighetsgemensamma insatser har ibland varit en förutsättning för att kunna genomföra inspektioner i verksamheterna. I flera fall har inspektioner genomförts med handräckning från Polismyndigheten för att säkerställa att IVO får tillträde till lokaler och kan ta del av relevanta handlingar.

Informationsutbyte och tillgång till information i digitalt format är en förutsättning för att kunna arbeta med datadriven riskanalys. IVO har utvecklat ett skräddarsytt digitalt analysverktyg, Aktörsgranskaren, som stöd i tillståndsprövning och tillsyn. Verktyget samkör information från andra myndigheter med IVO:s egen information och ger möjlighet till en mer automatiserad riskanalys som därmed blir mer enhetlig och effektiv.

Myndighetssamverkan ökar IVO:s kunskap om vilka uppgifter och verktyg som andra myndigheter, regioner och kommuner förfogar över som kan vara relevanta för IVO vid planering och prioritering av tillsynsinsatser. IVO har också genomfört ett antal kommunikationsinsatser och deltar bland annat i forum med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) för att sprida kunskap om myndighetens uppdrag och arbete.

²² MUR står för: Motståndskraft hos utbetalande och rättsvårdande myndigheter mot missbruk och brott i välfärdssystemen.

²³ Enligt 2 § förordningen (2016:775) om uppgiftsskyldighet vid samverkan mot viss organiserad brottslighet omfattas IVO av lagen (2016:774) om uppgiftsskyldighet vid samverkan mot viss organiserad brottslighet.

²⁴ Regeringen (Socialdepartementet). Uppdrag att kraftsamla mot organiserad brottslighet inom välfärden (S2025/01085). Stockholm: Regeringskansliet 2025-05-28.

Bättre förutsättningar men fortsatta hinder för att agera

IVO har under lång tid beskrivit myndighetens förutsättningar och behov för att genom tillståndsprövning och tillsyn ytterligare bidra i arbetet mot välfärdsbrottslighet.²⁵ Flera av de åtgärder som IVO har föreslagit till regeringen har redan lett till lagstiftning medan andra är under beredning eller utredning.²⁶

Den senaste tiden har det skett flera förändringar i offentlighets- och sekretesslagstiftningen i syfte att underlätta utbytet mellan myndigheter. Inom IVO pågår ett arbete med att anpassa verksamheten till de nya bestämmelserna. Även i dessa frågor finns ett nära samarbete med andra berörda myndigheter om hur bestämmelserna ska tolkas och tillämpas. IVO deltar även i arbetet med regeringsuppdraget att samordna utvecklingen av effektiv informationsdelning i arbetet mot brott.²⁷

Införandet av tillståndsplikt inom den privata tandvårdssektorn ger förutsättningar att hindra oseriösa aktörers inträde på marknaden. Samtidigt har IVO beskrivit svårigheter i att granska ägare, då kretsen som ska provas inte motsvarar tillgängliga uppgifter från Bolagsverket.²⁸

Med de senaste årens utveckling ökar fokus på att förebygga och motverka välfärdsbrottslighet på områden som inte omfattas av tillståndsplikt. IVO bedömer att en utökad tillståndsplikt, med krav på ägares och lednings insikt och lämplighet inom fler delar av hälso- och sjukvården, skulle utgöra ett viktigt och eftersträfvansvärt bidrag i arbetet mot välfärdsbrottslighet.

IVO ser samtidigt att nya tillståndsplikter inom vissa områden leder till att de områden som är undantagna tillståndsplikt blir attraktiva för oseriösa och

²⁵ Se bland annat IVO (2020). Mot ett datadrivet arbetssätt. IVO 2020–12; IVO (2022a). Budgetunderlag 2023–2025. IVO 2022–3; IVO (2022b). Förebyggande tillsyn. IVO 2022–9; IVO (2023a) Budgetunderlag 2022–9. IVO 2023–7; IVO (2023b). Tillsyn av verksamheter som utför estetiska ingrepp och behandlingar. IVO 2023–10; IVO (2024a). Budgetunderlag 2025–2027. IVO 2024–3; IVO (2024b). Hemställen om åtgärder i syfte att förstärka IVO:s befogenheter i arbetet mot oseriösa och kriminella aktörer inom vården och omsorgen. Dnr 1.5.2–26472/2024; IVO (2025a). Bidrag till att utveckla det brottsförebyggande arbetet. IVO 2025–11; IVO (2025b). Budgetunderlag 2026–2028. IVO 2025–6; IVO (2025d) Förstärkt tillsyn mot välfärdsbrottslighet inom hälso- och sjukvården och tandvården. IVO 2025–1; IVO (2025e) Förstärkt tillsyn mot välfärdsbrottslighet inom omsorgen. IVO 2025–2; IVO (2025f). Remissvar över ds Förbättrade förutsättningar för IVO – förslag för att motverka oseriösa och kriminella aktörer inom hälso- och sjukvården (Ds 2025:17). 6.1.1-17180/2025.

²⁶ Dir. 2025:41. Insatser för att stärka patientsäkerheten och motverka välfärdsbrottslighet inom hälso- och sjukvården; Prop. 2024/25:180. Ökat informationsutbyte mellan myndigheter – en ny sekretessbrytande bestämmelse; Ds 2025:17. Förbättrade förutsättningar för IVO – förslag för att motverka oseriösa och kriminella aktörer inom hälso- och sjukvården.

²⁷ Regeringen (Finansdepartementet). Uppdrag att samordna utvecklingen av effektiv informationsdelning i arbetet mot brott (Fi2025/01460). Stockholm: Regeringskansliet 2025-06-26.

²⁸ Det ägande och inflytande som IVO ska göra en ägar- och ledningsprövning av korresponderar inte mot de uppgifter som Bolagsverket registrerar. Enligt lagen (2017:631) om registrering av verkliga huvudmän ska ett ägarskap av mer än 25 procent av aktierna registreras, samtidigt ska IVO pröva ägare med väsentligt inflytande, vilket ägare till mindre andelar kan bedömas ha (Prop. 2025/26:7). Mot bakgrund av detta har IVO framfört behov av åtgärder som säkerställer tillgång till information om hela den ägarkrets som ska omfattas av prövning. Se bland annat IVO (2025a).

kriminella aktörer. Syftet kan vara att undgå prövning av ansvarigas insikt, lämplighet eller ekonomiska förutsättningar för den aktuella verksamheten. För att hindra att dessa aktörer flyttar sin verksamhet när nya områden omfattas av tillståndsplikt finns det anledning att ta ett helhetsgrepp om tillståndsplikt inom hälso- och sjukvården.

IVO har föreslagit att den statliga tillsynen bör få möjlighet att använda andra metoder för en mer effektiv kontroll och därmed säkra patienters rätt till en god vård. Förslagen handlar bland annat om möjlighet till dolda testköp och utökade möjligheter att genomföra tillsyn i bostäder. IVO har också efterfrågat direktåtkomst till belastnings- och misstankeregistret för att bättre kunna upptäcka och agera mot oseriösa aktörer.²⁹

IVO:s register över vårdgivare är ett centralt verktyg för att kunna ha en översikt över de hälso- och sjukvårdsverksamheter som omfattas av myndighetens tillsynsansvar. IVO har möjlighet att förelägga den som inte har fullgjort sin anmälningsskyldighet.³⁰ Det förutsätter dock att IVO får kännedom om vårdgivare som inte anmält eller anmält fel uppgifter. Registrets täckningsgrad är därmed till stor del beroende av att vårdgivare uppfyller anmälningsskyldigheten.³¹

Myndigheten har påtalat behov av att utöka mängden uppgifter som får registreras i registret. Bland annat önskar IVO kunna ta in och behandla personnummer för verksamhetschefer. Det skulle öka spårbarheten av individer som granskats i tillståndsprövning och tillsyn.³²

²⁹ Se bland annat IVO (2023b); IVO (2024b); IVO (2025a).

Det är positivt att utredningen med uppdrag att utreda vilka insatser som behövs i för att stärka patientsäkerheten och motverka välfärdsbrottslighet inom hälso- och sjukvården (Dir. 2025:41) bland annat omfattar dessa frågor.

³⁰ Ett sådant föreläggande kan också förenas med vite. 7 kap. 23a, PSL.

Sanktionsavgifter och möjligheten till förelägganden utgör viktiga verktyg för IVO när det kommer till att hålla god datakvalitet och hög täckningsgrad i registret. IVO har ställt sig bakom förslag om att myndigheten ska få ta ut en sanktionsavgift från vårdgivare som inte fullgör sin anmälningsskyldighet som lämnats i ds 2025:17. Se IVO (2025f).

³¹ Det finns ett mörkertal, men omfattningen är svår att estimeras. IVO gjorde 2023 en beräkning av täckningsgraden för vårdgivarregistret genom att jämföra vårdgivarregistret med registreringar i 1177.se. Beräkningen visade att täckningsgraden var 79 procent, det vill säga drygt var femte verksamhet var inte anmäld till IVO. Myndigheten för vård- och omsorgsanalys har uppskattat att lågt räknat 8–24 procent av det totala antalet verksamheter hösten 2024 inte var anmälda till Vårdgivarregistret. Se Myndigheten för vård- och omsorgsanalys (2025). Ett lyft för patientsäkerheten. Rapport 2025:3.

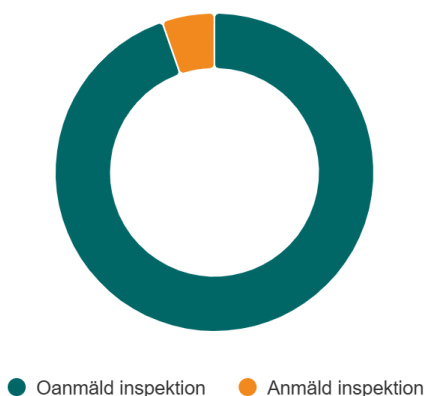
³² IVO (2025f).

Förstärkt tillsyn mot oseriösa och kriminella inom hälso- och sjukvården

Sedan 2024 bedriver IVO en förstärkt tillsyn mot verksamheter där myndighetens analys visar att oseriösa eller kriminella aktörer kan förekomma. I takt med att myndighetens förmåga att identifiera oseriösa eller kriminella aktörer har ökat har den förstärkta tillsynsinsatsen vuxit och omfattar hittills ett 90-tal vårdgivare. Estetiska verksamheter³³ är fortfarande i fokus men flera tillsynsinsatser riktas också mot verksamheter som bedriver tandvård, primärvård eller erbjuder vaccinationer. Under 2025 har tillsynsinsatsen också kommit att omfatta den kontroll av verksamheter och personal inom vården som IVO genomför inom ramen för ett angränsande regeringsuppdrag.³⁴

I ovan nämnda tillsynsinsats sker inspektioner i de flesta fall oanmält, det vill säga utan att den granskade verksamheten fått information i förväg (figur 1). Oanmälda inspektioner minskar risken för att tillsynsobjektet ger en tillrättalagd bild av verksamheten. Det minskar möjligheten att till exempel undanröja allvarliga patientsäkerhetsrisker eller på olika sätt manipulera eller efterkonstruera dokumentation som vårdgivare är skyldiga att ha.

Figur 1. Andel inspektioner som genomförts oanmält respektive anmält i den förstärkta tillsynsinsatsen 2024–2025

Källa: IVO, 2025-12-31.

³³ IVO inledde en nationell tillsynsinsats av verksamheter som erbjuder estetiska injektionsbehandlingar och estetisk kirurgi 2022. Tillsynen visade att området har omfattande patientsäkerhetsrisker och i stor utsträckning präglas av oseriösa och kriminella aktörer som medvetet och systematiskt bedriver verksamhet i strid med gällande lagstiftning. Se vidare IVO (2023b).

³⁴ IVO har tillsammans med sju andra myndigheter fått regeringsuppdrag om att stärka kontrollen och förhindra återinträde för individer som förekommer i olika lägesbilder över organiserad brottslighet. Se Regeringen (Socialdepartementet). Uppdrag att kraftsamla mot organiserad brottslighet i välfärden (S2025/01085). Stockholm: Regeringskansliet 2025-05-28.

IVO förbjuder patientfarliga verksamheter

IVO har tidigare redovisat iakttagelser från tillsyn och tillståndsprövning när det gäller oseriösa och kriminella aktörer.³⁵ Resultatet av myndighetens arbete under 2025 ligger fortsatt i linje med dessa.

Under 2024 och 2025 har IVO förbjudit 16 verksamheter som varit direkt farliga för patienter (tabell 2). Dessa har drivits av vårdgivare utan förmåga eller avsikt att ha en seriös verksamhet som lever upp till kraven på god och säker vård. Liksom tidigare är majoriteten av dessa verksamheter sådana som erbjuder estetiska behandlingar.

Tabell 2. Antal verksamheter med förbud 2024–2025

Verksamhetstyp	2024	2025	Totalt
Estetiska behandlingar	8	4	12
Primärvård	1		1
Somatisk specialistsjukvård (kirurgi)	1		1
Tandvård	1		1
Assisterande hemförlösning		1	1
Totalt	11	5	16

Källa: IVO, 2025-12-31.

De verksamheter som IVO har förbjudit under 2025 har haft upprepade allvarliga brister i patientsäkerhetsarbetet, rutiner och arbetssätt kring exempelvis hygien, läkemedelshantering och journalföring. IVO har sammantaget bedömt att bristerna innebär en fara för patienters liv och hälsa. Personal i verksamheterna har gått utöver sina befogenheter och utfört arbetsuppgifter i strid med krav på legitimation och kompetens. I samtliga förbjudna estetiska verksamheter har IVO konstaterat att olegitimerad personal utför injektionsbehandlingar, trots att sådan behandling enbart får utföras av sjuksköterska, tandläkare eller läkare.

³⁵ IVO (2025d); IVO (2025a); IVO (2023b).

Dessutom har IVO konstaterat att obehörig personal i ett fall genomfört injektionsbehandling av ett barn och i ett annat fall att verksamheten använt en otillåten produkt i injektionsbehandlingarna.³⁶

IVO förbjuder verksamheter där patientsäkerhetsbristerna är som störst. Dessutom påtalar myndigheten återkommande brister i vårdens kvalitet som beror på ett otillräckligt patientsäkerhetsarbete. IVO ser vårdgivare som inte har säkerställt tillräcklig kompetens bland personalen eller som i övrigt inte har gett förutsättningar för att bedriva god vård. Det kan handla om avsaknad av rutiner för bland annat hygien, läkemedelshantering och journalföring eller vårdgivare som ignorerar krav på egenkontroll och därmed inte säkerställer att vården utförs enligt de regler som ska garantera patientsäkerheten.

IVO kan agera mot vårdgivare och förbjuda verksamheter där kvaliteten är så bristfällig att det innebär en fara för patienters liv, hälsa eller personliga säkerhet. Bedömningen behöver göras utifrån omständigheter i varje enskilt fall och grundar sig många gånger på utredningar som är både komplexa och omfattande att genomföra. IVO noterar att dessa verksamheter många gånger drivs av vad som förefaller vara olämpliga företrädare. I motsats till omsorgen, där det finns krav på kvaliteten i verksamheten och företrädarnas lämplighet, saknar dock IVO möjlighet att agera för att hindra företrädare som i en tillståndspliktig verksamhet skulle bedömas vara olämplig. Inom omsorgen finns också fler grunder för att använda IVO:s skarpaste verktyg i form av förbud och återkallade tillstånd. Detta är enligt myndigheten en förklaring till att tillsynens effekt är mer påtaglig inom omsorgen än inom hälso- och sjukvården.

Domstolarnas prövning stärker IVO:s arbete

I takt med att oseriösa aktörer blir alltmer kapabla till avancerade brottsupplägg ställs högre krav på IVO:s utredningar. Beslut ska vara väl underbyggda och rättssäkra. En förstärkt rättstillämpning tillsammans med utvecklad praxis på flera områden och analys av utfall i domstolsprocesser stärker rättssäkerheten och myndighetens förutsättningar för att agera skyndsamt, enhetligt och med rätt typ av åtgärd.

Av de 16 beslut om att förbjuda verksamheter som IVO har fattat under 2024 och 2025 har fem beslut överklagats. I ett fall pågår domstolens prövning och för övriga fyra verksamheter har domstolen antingen fastställt IVO:s beslut eller avskrivit ärendet efter att den förbjudna verksamheten återtagit överklagandet.

Utfallet av domstolsprövningarna bekräftar att IVO:s beslut är i linje med gällande rätt. När besluten har prövats av domstol innebär det också att IVO har fått viktig vägledning i att bedöma patientsäkerheten i verksamheter.

³⁶ För mer information om patientsäkerheten på området, se Myndigheten för vård- och omsorgsanalys (2025).

Tillsynen mot hälso- och sjukvårdspersonal hindrar olämpliga individer

Under 2024 och 2025 har IVO bedömt att över 400 legitimerade yrkesutövare agerat på sådant sätt att deras möjligheter att verka inom hälso- och sjukvården bör begränsas (tabell 2). I nästan samtliga fall yrkar IVO på återkallelse av legitimation eller provotid och HSAN har de senaste åren i regel bifallit IVO:s yrkande.³⁷

Tabell 2. Antal anmälningar till HSAN 2024–2025, uppdelade på förstahandsyrkande och år

IVO:s yrkande i anmälan till HSAN	2024	2025
Återkallelse av legitimation	103	103
Provotid	98	103
Interimistisk återkallelse av legitimation	5	5
Interimistisk eller permanent indragning eller begränsning av förskrivningsrätt	6	7
Totalt	212	218

Källa: IVO, 2025-12-31

Under samma period har IVO anmält över 200 individer till åtal efter att det framkommit misstankar om att de har begått brott i sin yrkesutövning. De flesta anmälningar berör legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal, där sjuksköterskor och läkare utgör majoritet.

IVO:s tillsyn bekräftar tidigare iakttagelser om yrkesutövare som saknar förmåga eller som medvetet utnyttjar sin yrkesroll till att begå välfärdsbrott eller möjliggör för andra att göra det. IVO upptäcker och agerar mot yrkesutövare som försöker undanhålla sig från tillsyn, som inte följer beslut om återkallad legitimation eller planer för provotid och som är dömda för allvarliga brott. Tillsynen visar att individer använder skyddade yrkestitlar, bland annat sjuksköterska, läkare och tandläkare utan att ha legitimation. Personal överskrider också sina befogenheter med risk för allvarliga och bestående skador hos patienterna och fördröjd nödvändig vård.

³⁷ HSAN har de senaste åren bifallit IVO:s yrkande i närmare 95 procent av gångerna. HSAN (2025). Verksamhetsredogörelse 2024. <https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/dokument-webb/ovrigt/hsan-verksamhetsredogorelse-2024.pdf> [hämtad 2026-01-16].

Oseriösa läkare gör det möjligt för andra att begå exempelvis bidragsbrott genom att utfärda medicinska underlag, så kallade intyg, på felaktiga grunder. Andra läkare möjliggör för patienter att ta del av subventionerade läkemedel genom att förskriva läkemedel felaktigt inom högkostnadsskyddet.³⁸ IVO ser också fortsatta problem med tandläkare som lämnar osanna uppgifter till Försäkringskassan och därmed felaktigt får ersättning från det statliga tandvårdsstödet.

När läkare förskriver narkotikaklassade läkemedel i kombinationer och doser som är direkt patientfarliga innebär det risk för beroende, läkemedelsrelaterade vårdskador och i värsta fall dödsfall. Det möjliggör också för enskilda individer att upprätthålla ett missbruk och att narkotika kan säljas vidare illegalt.

IVO utvecklar tillsynen mot personal inom hälso- och sjukvården

Inom hälso- och sjukvården räcker det inte alltid att förbjuda enskilda verksamheter. Olämplig hälso- och sjukvårdspersonal kan byta arbetsgivare för att till exempel försvåra upptäckt. Legitimerade yrkesutövare behöver inte vara knutna till en vårdgivare eller en verksamhet för att använda de befogenheter som en legitimation ger. Särskilt läkare har en omfattande rätt att förskriva läkemedel och utfärda intyg utan koppling till en vårdgivare eller verksamhet. IVO:s tillsyn mot hälso- och sjukvårdens personal är därför ett centralt verktyg för att hindra oseriösa och kriminella yrkesutövare att verka inom hälso- och sjukvården.

När tillsynen av verksamheter kompletteras med tillsyn av enskilda yrkesutövare blir den samlade effekten mot välfärdsbrottsligheten större. Myndigheten kommer därför att inleda ett arbete för att stärka tillsynens bidrag till arbetet mot välfärdsbrottslighet under 2026. Det handlar bland annat om att öka omfattningen av synkroniserade tillsynsinsatser mot verksamheter och enskilda individer, utveckla riskanalyser och tillsynsmetoder för att göra tillsynen mer träffsäker samt utbildningsinsatser för att stärka medarbetares kompetens på området.

³⁸ Högkostnadsskyddet för läkemedel gäller för de flesta läkemedel på recept. Läkemedel som ingår i högkostnadsskyddet är subventionerade. Lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner och förordning (2002:687) om läkemedelsförmåner reglerar vilka läkemedel som ska ingå i högkostnadsskyddet.

Fortsatt arbete under uppdragsperioden

IVO:s tillståndsprövning och tillsyn av hälso- och sjukvården är en central del i att motverka välfärdsbrott inom området. Tillståndsprövningen av privata utförare av tandvård kommer ge förutsättningar för att upptäcka och hindra aktörer utan förmåga eller avsikt att bedriva god tandvård. Tillsynen av hälso- och sjukvården leder till att missförhållanden upptäcks och patientfarliga verksamheter förbjuds.

Hälso- och sjukvårdspersonal som på grund av oförmåga eller ovilja inte utför sitt yrke på ett patientsäkert sätt stoppas genom att IVO:s utredningar leder fram till att deras legitimation återkallas eller att deras misstänkta brottshandlingar överlämnas till åklagare eller polis och prövas i domstol.

Myndigheten fortsätter därför att förstärka tillsynen mot områden och verksamheter med oseriösa och kriminella aktörer. När arbetet alltmer går från att drivas i särskilda satsningar till att genomsyra hela myndighetens arbete förväntas effekten bli större. Under kvarvarande uppdragsperiod ligger myndighetens fokus fortsatt på att genomföra tillsyn mot prioriterade områden och verksamheter ur ett välfärdsbrottsperspektiv med kontinuerligt utvecklade metoder.

Samarbetet med andra offentliga aktörer samt anpassningar och förstärkning av den interna organisationen är grundförutsättningar för att myndighetens kärnuppdrag ska kunna genomföras. Myndigheten fortsätter därför också att utveckla samverkan och skapa en mer ändamålsenlig intern organisation för att kunna möta nuvarande och framtida behov.

Referenser

- Dir. 2025:41. Insatser för att stärka patientsäkerheten och motverka välfärdsbrottslighet inom hälso- och sjukvården.
- Ds 2025:17. Förbättrade förutsättningar för IVO – förslag för att motverka oseriösa och kriminella aktörer inom hälso- och sjukvården.
- HSAN (2025). Verksamhetsredogörelse 2024.
<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/dokument-webb/ovrigt/hsan-verksamhetsredogorelse-2024.pdf> [hämtad 2026-01-16].
- IVO (2020). Mot ett datadrivet arbetssätt. IVO 2020–12.
- IVO (2022a). Budgetunderlag 2023–2025. IVO 2022–3.
- IVO (2022b). Förebyggande tillsyn. IVO 2022–9.
- IVO (2023a) Budgetunderlag 2022–9. IVO 2023–7.
- IVO (2023b). Tillsyn av verksamheter som utför estetiska ingrepp och behandlingar. IVO 2023–10.
- IVO (2024a). Budgetunderlag 2025–2027. IVO 2024–3.
- IVO (2024b). Hemställan om åtgärder i syfte att förstärka IVO:s befogenheter i arbetet mot oseriösa och kriminella aktörer inom vården och omsorgen.
Dnr 1.5.2–26472/2024.
- IVO (2025a). Bidrag till att utveckla det brottsförebyggande arbetet. IVO 2025–11.
- IVO (2025b). Budgetunderlag 2026–2028. IVO 2025–6.
- IVO (2025c). Förstärkt säkerhetsarbete inom myndigheten, slutredovisning av regeringsuppdrag. IVO 2025–14.
- IVO (2025d) Förstärkt tillsyn mot välfärdsbrottslighet inom hälso- och sjukvården och tandvården. IVO 2025–1.
- IVO (2025e) Förstärkt tillsyn mot välfärdsbrottslighet inom omsorgen.
IVO 2025–2.
- IVO (2025f). Remissvar över ds Förbättrade förutsättningar för IVO – förslag för att motverka oseriösa och kriminella aktörer inom hälso- och sjukvården.
(Ds 2025:17). 6.1.1-17180/2025.
- IVO (2025g). Uppdrag att förbereda införandet av tillståndsplikt för den privata tandvården. IVO 2025–20.
- Polismyndigheten (u.å.). Myndighetsgemensam satsning mot organiserad brottslighet. <https://polisen.se/om-polisen/polisens-arbete/organiserad-brottslighet/myndighetsgemensam-satsning-mot-organiserad-brottslighet/> [hämtad 2025-12-15].
- Prop. 2025/26:7. Stärkt kontroll över tandvårdssektorn.

Prop. 2024/25:180. Ökat informationsutbyte mellan myndigheter – en ny sekretessbrytande bestämmelse.

Regeringen (Finansdepartementet). Uppdrag att samordna utvecklingen av effektiv informationsdelning i arbetet mot brott (Fi2025/01460).

Stockholm: Regeringskansliet 2025-06-26.

Regeringen (Justitiedepartementet). Uppdrag att bidra till att utveckla det brottsförebyggande arbetet (Ju2024/02612).

Stockholm: Regeringskansliet 2024-12-12.

Regeringen (Socialdepartementet). Regleringsbrev för budgetåret 2026 avseende Inspektionen för vård och omsorg.

Stockholm: Regeringskansliet 2025-12-18.

Regeringen (Socialdepartementet). Uppdrag om förstärkt tillsyn mot välfärdsbrottsligheten inom omsorgen (S2024/00041).

Stockholm: Regeringskansliet 2024-01-11.

Regeringen (Socialdepartementet). Uppdrag att stärka tillsynen av stödboende och hem för vård eller boende som tar emot barn och unga (S2024/01643).

Stockholm: Regeringskansliet 2024-09-19.

Regeringen (Socialdepartementet). Uppdrag att kraftsamla mot organiserad brottslighet inom välfärden (S2025/01085).

Stockholm: Regeringskansliet 2025-05-28.

SFS 1974:595 Abortlag.

SFS 2013:176 Förordning med instruktion för Inspektionen för vård och omsorg.

SFS 2002:687 Förordning om läkemedelsförmåner.

SFS 2017:30 Hälso- och sjukvårdslag.

SFS 2006:496 Lag om blodsäkerhet.

SFS 2021:363 Lag om estetiska kirurgiska ingrepp och estetiska injektionsbehandlingar.

SFS 2008:286 Lag om kvalitets- och säkerhetsnormer vid hantering av mänskliga vävnader och celler.

SFS 2002:160 Lagen om läkemedelsförmåner.

SFS 2017:631 Lagen om registrering av verkliga huvudmän.

SFS 2016:774 Lag om uppgiftsskyldighet vid samverkan mot viss organiserad brottslighet.

SFS 2006:323 Lag om utbyte av sprutor och kanyler.

SFS 2010:659 Patientsäkerhetslag.

SFS 1985:125 Tandvårdslag.

Socialstyrelsen (2025). Statistik om legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal 2024 samt arbetsmarknadsstatus 2023. Stockholm: Socialstyrelsen.

Myndigheten för vård- och omsorgsanalys (2025). Ett lyft för patientsäkerheten. Rapport 2025:3.

Bilaga 1

IVO:s beslut om förbud av verksamhet inom hälso- och sjukvård och tandvård 2024–2025.

Tabell 3. Beslut om förbud mot verksamhet 2024–2025

Diarie-nummer	Ärende
47401/2023	Förbud mot fortsatt verksamhet vid Vårdcentrum i Göteborg
07062/2024	Förbud enligt 7 kap. 27 § PSL mot fortsatt verksamhet vid Well & Carrot Aktiebolag i Nacka
12792/2024	Förbud mot fortsatt verksamhet vid Skinfiniti Stockholm i Stockholm
17360/2024	Förbud mot fortsatt verksamhet vid Angel Naturel Sweden (f.d. Im Cliniq Esthetic) i Stockholm
17361/2024	Förbud mot fortsatt verksamhet vid Noha Beauty Center i Eskilstuna
18496/2024	Förbud mot fortsatt verksamhet vid Aurakliniken i Falkenberg
18631/2024	Förbud mot fortsatt verksamhet vid Tiam Beauty AB i Göteborg
25681/2024	Förbud mot fortsatt verksamhet vid Kliniken 103 i Stockholm
32835/2024	Förbud mot fortsatt verksamhet vid AEX Aesthetic expert HB i Stockholm
37104/2024	Förbud mot fortsatt verksamhet vid Maxhälsa Tand & Kropp AB
37105/2024	Förbud mot fortsatt verksamhet vid Maxhälsa Tand & Kropp AB
07338/2025	Förbud mot fortsatt verksamhet vid Beauty & Academy Uno 1 AB i Göteborg
13438/2025	Förbud mot fortsatt verksamhet vid A&S Skönhet Handelsbolag i Göteborg
17930/2025	Förbud mot fortsatt verksamhet vid Valina Estetik i Stockholm
18008/2025	Förbud mot fortsatt verksamhet vid Royal Clinique i Stockholm
27878/2025	Förbud mot fortsatt verksamhet vid Barnmorska [...]

Källa: IVO, 2025-12-31.